

K

ronika obce

KRÁSNÉ ÚDOLÍ

okres Karlovy Vary

I. díl

K

ronikář

František K o l á ř,

narozený 6.listopadu 1927
v Okrouhlici, okres Havlíčkův Brod,
ředitel místní školy.

V obci působil od 1.září 1960.
Práci na obecní kronice započal 1.ledna 1967.
I.díl ukončil 31.prosince 1989

C

o uvádí o Krásném údolí Ottův slovník naučný:

S c h ö n t a l město v Čechách, hejtmanství Karlovy Vary, okres Bečov,

112 domů, 624 obyvatel německé národnosti / v r.1900/

farní kostel sv.Vavřince / z XV. století/, Radnice, 2 tříd. škola, pošta, výroční trhy,

poblíž žulové lomy a tu a v okolí pěstování chmele.

Obyvatelé známi jsou po světě jako dobří hudebníci.

E r b města: V červeném poli na zeleném trávníku ozbrojený rytíř.

P e č e t i d l o

purkmistrovského úřadu Krásného Údolí

/text:Bürgermeisteramt Schönthal,městský znak/
Pečetidlo je kovové a je uloženo v okresním archivu
v Karlových Varech spolu s dalšími kovovými pečetidly:

1. Městské pečetidlo zřejmě starší,
2. Starosta města Krásné Údolí/Vorstand Stadt Schönthal/.
3. Místní školní rada v Krásném Údolí/Ortsschulrat Schönthal/.
4. Pečetidlo se znakem Krásného Údolí.

R

oku 1488, 22. dubna

povoluje král VLADISLAV II. Jindřichovi,
purkrabí Míšenskému
založiti na místě vesnice Schickenplas
a Odolenovise městečko Krásné Údolí

s právem města Bochova a hradbami. V obvodě jedné míle
se nesmí zříditi jiné městečko.

Měšťané dostávají týdenní trh každou sobotu, výroční trh
o svátku Narození Panny Marie. 8. září/

Dále právo zříditi si solnici, sladovny, pivovary a provozovati
řemesla a živnosti, ovšem beze škody sousedům.

Svědčí o tom originální pergamen z Pražského hradu,
německy psaný. Na bíločervených hedvábných nitích u něho
visí kulatá znaková pečeť krále Vladislava II., poněkud
poškozená. Pečeť je z červeného vosku.

Pergamen je uložen v okresním archivu v Karlových Varech
pod inventárním číslem 1.

V okresním archivu jsou dále uloženy tyto vzácné pergameny:

Pergamen z 13. května 1488, vydaný v Bambergu.

Míšenský purkrabí Jindřich schvaluje v něm všechna nadání
a svobody, které udělil král Vladislav II. městečku Krásné
Údolí. Určuje peněžní a naturální dávky obyvatelům
městečka. Ves Odolenovice nebyla zrušena.

Určují se v něm také roboty ruční i potažní.

Originální pergamen je německy psaný, na pergamenovém
proužku je přivěšená kulatá pečeť z červeného vosku.

/Inventární číslo:2./

Pergamen z 31.července 1532, Bamberg.

Jindřich III., purkrabí Mišenský v něm potvrzuje všechny svobody, dané obyvatelům městečka Krásné Údolí v listině z 22.dubna z 13.května 1488.

Originální pergamen je německy psaný a na pergamenovém proužku má přivěšenou pečeť z červeného vosku.

Pergamen z 15.srpna 1566, Bamberg.

Jindřich Starší, purkrabí Mišenský potvrzuje obyvatelům městečka všechna dosavadní práva a svobody, daná jim roku 1488.

Jedna kulatá pečeť z červeného vosku.

Pergamen z 18.srpna 1608, Pražský hrad.

Kryštof Hasištejnský z Lobkovic a pán panství Toužimského potvrzuje obyvatelům městečka všechna daná jim práva a svobody. Uděluje jim právo svobodného odchodu, právo svobodné koupě, právo svobodného provozu řemesel a živností, právo obchodovati.

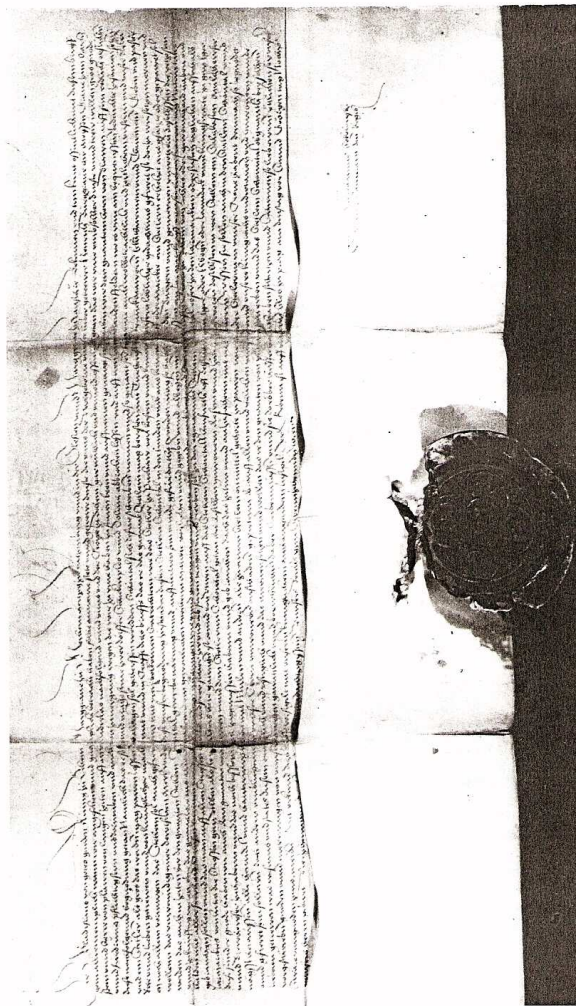
Určuje dávky na den sv.Jiří a na den sv. Havla.

Ze tří přivěšených pečetí je pouze jedna z červeného vosku.

Pergamen z 18.srpna 1608, Praha.

Listina stejného textu jako listina předcházející.

Originální pergamen je také německy psaný. Ze čtyř přivěšených pečetí jedna chybí.

N

ěkteré další údaje z okresního archivu v Karlových Varech:

K městskému erbu: V červeném štítě na zeleném spodku na bílém koni vpravo jezdoucí obrněný rytíř se štítem a korouhví. Na červeném štítě stříbrný ondřejský štít, korouhev zlatočerná, klenot na přilbě - vlevo kráčeující zlatý lev v černém poli. Žlutočerná korouhev a zlatý lev v klenotu jsou znaky Plavenských pánů, zakladatelů městečka.

První zmínka o Krásném Údolí je z roku 1482, na městečko bylo povýšeno 22. dubna r. 1488 králem Vladislavem II., který povolil Jindřichovi z Plavna, míšenskému purkrabímu, založit a obezdít na místě vesnic Schickenplas a Odoleno- vic městečko Krásné Údolí s právem města Bochova.

Koncem 16. století drželi je Sasko-Lauenburští, po nich markrabata Báden-Bádenští, nakonec vévodové z rodu Beaufort- Spontinů.

Obyvatelstvo se vždy živilo převážně zemědělstvím a chovem dobytka. Roku 1536 zakázal Jindřich z Plavna měšťanům prodávat pivo do vsí, směli vařit jen pro svou vlastní potřebu, aby nekonkurovali panskému pivovaru.

Počátkem 17. století krátila vrchnost svobodu městečka a zadržovala je mezi vsí, až roku 1720 konfirmovala téměř všechna jeho ~~starší~~ privilegia, stejně i privilegia měst Útviny a Toužimi.

Koncem první poloviny 19. století mělo 516 obyvatel, roku 1930 mělo 488 obyvatel.

N

ajdeme tedy v naší obci i skromné památky

lidského ducha a rukou, přetrvavší věky svou pevností a krásou. Před nedávnem mohl tudy český poutník bloudit s tichými až resignovanými pocity Jana Kollára, třebaže byly nabádněny na krajiny ještě západnější, druhdy slovanské. Krásné údolí plativalo za obec zcela německou. Mnohá historická otázka končí v neodhalitelném dávnověru jako problém.

Avšak známe také otázky, které lze zodpovědět velice přesně přesto, že písemné prameny o tom mnoho nevědí.

Celé Karlovarsko tvoří zeměpisnou jednotku, v níž býval usídlen v předdějinném období lid jedné kultury a jazyka, jmenovitě lid slovanský.

Nalezené kulturní srožitnosti pocházejí od doby bronzové až po lid mohylový a popelnicový a hradištní. Posledními byli již Slované.

Přicházeli k nám patrně od Podbořan přes Žluticko a Stědersko. Tam se našly na ně bohaté archeologické upomínky. Známý kronikář naší oblasti Václav Kozák uvádí, že území naší obce bylo původně pokryto hustými lesy. Slované tyto lesy vykáceli a nově vzniklá obec se prý původně jmenovala Krásná Mýtina.

Teprve v pozdější době přicházejí k nám němečtí kolonisté, aby rozšířili hospodářské příjmy světských i církevních pánů. Husitská revoluce sice germanisaci na čas zastavila, ale nedovedla ji zlikvidovat úplně. Přispěla k ní také morová nákaza. Tak na příklad sousední Tepelsko, do roku 1380 úplně české bylo velkou morovou epidemií téměř úplně vylidněno a již v 16. století se v něm mluví dvěma jazyky - česky a německy.

Až pobitvě na Bílé hoře byla i ve zdejší oblasti neblaze proslulá germanisace dokončena a stejně jako celé Karlovarsko se naše obec Čechám tolik odcizila.

Změna nastala až v roce 1945.

P

Při bourání staré kůlny u čp.23 /dříve v tomto popisném čísle bydlel Josef Shýbal, později Jaroslav Maček/ byly nalezeny listiny a fotografie po bývalém majiteli zemědělcí Ludwigu Pichlovi. Listiny v německé řeči:

- Legitimace pro držitele stříbrného odznaku I.třídy Rakousko-Uherské armády, vydané v Praze-poděpsán Sadrawek za doplňovací útvar 73.pluku -15.4.1918.
- Potvrzení o vojenském zranění od I/XXX pochodové roty 73.pluku ze dne 9.července 1917.
- Potvrzení o udělení Čestného kříže pro frontové bojovníky ze světové války 1914-1918, vydané Landrátem v Teplé 25.června 1940.
- Osvědčení o udělení Odznaku zranených vojenských příslušníků v černé barvě, vydané v Karlových Varech 6.prosince 1941.
- Pověřovací listina za čestného úředníka a I.přídělece pro městyš Schönthal na období od 1.12.1939 do 1.12.1945, vydaná purmistrem Města Schönthal 1.prosince 1939.
- Potvrzení o vystoupení z římsko-katolické církve, vydané Landrátem okresu Teplé 2.dubna 1942.

Fotografie:

- Hospodář se ženou s dítětem před domem č.6 /Slabý/ s vojským potahem.
- Fotografie ženy s popisem na 2.straně:Moje věrná žena Wilhemine Pichlová narozena 14.5.1982, zemřela 19.2.1941.
- Fotografie mladého muže s popisem: Můj dobrý syn Ludwig, narozený 14.4.1921.
- Fotografie větší skupiny pracovníků při sklizni lnu.
- 5 různých fotografií osob.
- fotografie 4 osob, z toho 2 mladé ženy v uniformách poddů.stojnic Wehrmachtu - Německé armády.
- Fotografie většího množství postřílených civilních osob- v popředí německý voják.
/Ulička v neznámém městě, vpravo trosky domu./

16

B

lížil se nezadržitelný konec druhé světové války. vítězná armáda Sovětského svazu překročila hranice fašistického Německa a za urputných bojů se blížila k Berlínu. Fašistické oddíly byly donuceny urychleně evakuovat koncentrační tábory. Vězně z koncentračních táborů vysílaly jednotky SS na pochody smrti, jejichž cílem bylo likvidovat hlavně politické vězně.

Naším územím procházely hladové pochody smrti. Cestami se doslova vlekly tisíce a tisíce zubožených mužů i žen, z nichž většina pochod smrti nepřežila. Dnes jenom hroby hladem a zimou zmučených, zastřelených a ubitých bojovníků proti nelidskému fašismu lemují hlavní směry pochodů smrti na našem okrese. Tisíce vězňů a zajatců takřka všech evropských národností je pohřbeno převážně ve společných hrobech v 61 obcích našeho kraje.

Tak například 26. dubna 1945, několik dní před koncem války prošel Tepličkou pochod smrti asi 1 800 vězňů z koncentračního tábora Johangeorgenstadtu směrem na Terezín, kam došlo pouze 28 lidí.

Účastnice pochodu smrti uvádí, že viděla v Březové u nádraží rozložený tábor vězňů. Na pochodu smrti byli již delší dobu. Tito lidé byli strašně zbědovaní, bezmocně leželi v blátě a ve sněhu. Někteří se z posledních sil drželi na nohou. V blátě pohromadě na místě umírali. Někteří se přibližovali k vozu, na němž byly naloženy mrtvoly, a tam umírali. Dnes leží v hromadném hrobě na drahovickém hřbitově v Karlových Varech.

Tato žena prošla s transportem téměř 1 500 politických vězňů po trase pochodu smrti z Buchenwaldu do Dachau karlovarským okresem přes Boží Dar, Jáchymov, Ostrov, Hroznětín, Karlovy Vary, Kolová, Píla, Horní Tašovice, Český Chloumek, Otročín, Teplá ve dnech 22. března až 7. dubna 1945. Blízko Českého Chlumu na území naší obce nachází se hrob dvou obětí pochodu smrti.

Pochod smrti dále přešel východně od Přílez, dolíkem mezi Útvinou a Krásným Údolím, přes státní silnici mezi poli a lesy na silnici Sedlo-Brč a po ní do Otročina a dále směrem na Teplou.

V lese mezi Krásným Údolím a Chodovem byly do 1982 dva hroby ohrazené dřevěnými plůtky a označené dřevěnými kříži. Konstantin Lojka z Bečova, učitel, který naposledy působil v Chodově, než tam byla jednotřídní základní škola zrušena, vypráví, že prý v roce 1945 dva vojenští sběhové z německé fašistické armády na své cestě na západ požádali v prvním domě na okraji Chodova o jídlo. Náhodou přišli na fanatického fašistu, který je zastřelil. V roce 1982 někdo hroby překopal a označení odstranil.

Obyvatelé Krásného Údolí a Útviny byli německé národnosti.

Za II.světové války byli muži většinou na vojně, takže zde byl nedostatek mužských pracovních sil. Vzdor lístkovým opatřením bylo zde možno dostat více zboží a potravin než v protektorátě. Celkem poklidný život vyrušil jen dopad několika bomb v blízkosti útvinakého mlýna na jaře roku 1945.

Dne 7.dubna 1945 přešel obcí transport téměř 1500 politických vězňů po trase pochodu smrti z Buchenwaldu do Dachau.

Dne 8.května 1945 v časných ranních hodinách obsazuje americké vojsko obec Útvinu. Vojáci vjíždějí do Útviny na těžkých tancích ze dvou směrů- jednak po asfaltové silnici od Krásného Údolí, jednak po okresní silnici od Sedla. Američtí vojáci se neubytovali v domech, ale postavili stanový tábor uprostřed obce na návsi. Rozestavili strážě a hlídky hlavně podle státní silnice, po níž se hrnuly další jednotky.

Hned po obsazení obce vykonávali Američané domovní prohlídky a hledali zbraně.

Jedinými svědky těchto událostí jsou v Útvině dva příslušníci jugoslávské armády, kteří sem přišli jako váleční zajatci pracovat v zemědělství: Marko Radosavljevič /narozený 25.listopadu 1914/ a Živadin Petkovič /narozený 24.října 1915/.

Dne 21.května 1945 přicházejí do Útviny oddíly Sovětské armády, a to ve směru od blízké obce Chylice.

Státní silnice Bečov nad Teplou - Krásné Údolí - Útvinu - Toužim - Plzeň tvoří demarkační čáru až do listopadu 1945, kdy dochází ke společnému odchodu sovětských i amerických vojsk.

To už přicházejí do našich obcí čeští osídlenci.